

Изази Недјељом.

Цијена:
За ПРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се у
платеним писмима попо-
средно администрацији Гл.
Црногорца на Цетиње, а
може се и картом упу-
тицом на пошту у Котор.
Доплате шаљу се уредиш-
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новчића. За веће
и на дуже вријеме мање.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Рим, 13 августа. — „Opinione“ пише, да ће италијанска сквадра кренути данас из луке Агосте за Леванат. Уза то примјеђује „Opinione“, да ће невидовни полазак сквадре зашто назвати многа вагањања. „Ако смо добро извијештени, влада је тим, што удава италијанско бродовље од италијанског бријега, наумила показати сасвим мирољубиве смјерове у иностраној политици.“*)

Париз, 17 августа. — Новине „Temps“ јављају да ће француско убојно бродовље врати се у понедељник у Тулон, где ће се разоружати.

Будалже је отпутовао у Шведску. Није ником одавао, у који ће час кренути.

Рим, 17 августа. — Италијанска сквадра кренула је јучер за Леванат. Врнуће се крајем септембра.

Беч, 20 августа. — Сјутра у јутру полази Тесар у Гмунден да поздраву руску Царицу и врнуће се исти дан по подне у Беч. Царица ће, на повратку свом у Русију, проћи у недјељу у јутру преко Беча.

„Српски Дневник“ о Арбанасима и Црногорцима.

Будимпештански лист „Српски Дневник“, гласило народ. посланика српске народности на угар. зем. сабору у Будимпешти, коме је власник бивши помоћник (адјутант) ћесарске управе у Босни и Херцеговини, барон Федор

*) Дознајемо из потоње поште да је команданту сквадре бродовљама заповијешено да исти час прекине вјежбање треће перрије великих мановара те да се што брже спреми за полазак и да набави доста хране и угља. Према томе ваља заиста да нас „Opinione“ увјерава о „мирољубивим смјеровима“, ако хоће да се — замислимо. Ур.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

О Кому планини.

(Свршетак.)

Напријед смо рекли, да комске планине (љети) насељавају Васојевићи, Кучи и Клименти. У давно старо доба, давашњи кучки и клименачки Ком, цео тај простор, био је љетњи издиг старосједилаца кучких, које они као што рекосмо „Матагуђе“ називају. Но међу тадашњим Кучима било је и потурчењака кучких, који су у Куче становали. Од ових потурчењака једни су се Ђурђевици звали, од којих и данас у Подгорицу има. Између „осталих“ Куча, и неких арбанашких племена, породил се расира око тих планина. Тадашњи скадарски везир, да би ту распу прекинуо, он одабере једног најпоштеднијег Куча, Турчина, од ових Ђурђевића, који се Асан називао; и оване ослоне на његову душу, да пође и омргрири (обиљежи) кудије су кучке у Кому планине. Овај се прими повјереног му посла, и приђе него на пут окрене, оп обује једне црвље, па онда пође у својој згради, и у њих стави неколико земље, па тек онда на означени му посао пође. Оп најприје дође на воду која се Вјетрник назива (и то више самог Гусиња) па ту стане кунући се својом душом да на својој земљи стоји. Од толе пође до самог Зелентина, па и ту стане кунући се својом душом.

Николић, а уредник Александар Стојачковић, кр. уг. министарски саветник, доноси у свом 115-ом броју од 4 августа, под насловом: „Да ли је престала крвна освета међу Црногорцима и Арбанасима“, — ово:

Прије неки дан јављено је са Цетиња, да је међу арбанашким брђанима и Црногорцима укинута крвна освета. Сада пак јављају, да је ова ствар уопште тренутку заоста и да је осујећена. Томе је пак крив барјактар кастратског племена. Прије осам дана позвала је турско-црногорска комисија барјактаре и остале старјешине арбанашких племена, да дођу у Тузу и да ту закључе формалан мир. Комисија је смјерала, да то измирење тако удеси, како ће бити што свечаније, те је с тога много полагала на учешће свију арбанашких племенских старјешина; барјактари допрега дођоше у Тузу пред комисију, али почеше један за другим оштро бесједити против измирења, тврдећи, да је разлика у жртвама на објема странама врло велика. Арбанаси наводе, да је на њиховој страни пало 23 које тешко, које пак смртно рањених, а Црногорци имају само 7 жртава.

Први је говорио Дед Пренци, барјактар кастратски, дојалан и храбар човек, који је у свако доба готов на бој за своју отаџбину. (Године 1883 бјеше он вођа арбанашких устапа, па кад Хаџи-паша угуши устанак, он је претрпιο најтежа гоњења од турске владе. Најослије буде од султана помилован). Тај Дед Пренци дакле савјетоваше својим друговима, да укладе крвне освете одбију, јер је црногорска влада у ту комисију изаслала такве људе, који у својој земљи немају никаквог угледа, те се може лако догодити, да ће њихови супародњаци њих ућерати у лаж. Он је нарочито указивао на одсуство везира Николе, која би својом личношћу могла послужити за основ, да се укине мир, који је склопљен за његова боравка у прозетству. Даље је доказивао, како се арбанашка племена строго придржавају заједничких закључака, како нарочито високо почитују уговоре мира, а Црногорци обично не држе ни заклетву. Барјактар заврши тиме, што позва своје, да оружја не полажу, него да непрестано чувају границу, јер њихови душмани, Црногорци, вада опрезно вребају, како да се докопају високих природних грудобрана, који онасују њихову област, те да поплаве родне долине Горње Арбаније.

Отоле пак пође преко Перућице више Коњуха, па и ту стане кунући се својом душом да на својој земљи стоји. У кратко рећи, са источне стране цео Ком он обиљежи да је кучки. —

Те границе признаде и потврди тај тадашњи скадарски везир, које границе за дуго и дуго тако су стајале. Поменутом Асану Кучи даду један особити катун у Кому — који се по његовом имену Асанац прозвао, и који се данас налази у клименачком крају. —

У ово доба Дрекаловићи нијесу у Ком имали дијела; но ево како су га добили. —

Свакојему селу у Куче знавао се и посебни катун у Кому, и по другим доњим планинама. Поменути Ђурђевићи побјегу из Куча у Подгорицу, а њихово имање Дрекаловићи притисну. У исто доба притисну и њихове у Кому катуне; и на тај начин они први пут у Ком дио задобију. Послије тога, медушки старосједиоци пођу и потурче се у Плав, а своје у Куче имање Дрекаловићима продаду — на који начин катуне Сумор и Царине Дрекаловићи заузму, (јер су и они медушки старосједиоци били). Ето тако они се у Ком угњиезде; — али свакојакно, заоставши старосједиоци кучки у Ком су дио имали; а послјје га и они изгубили, а ево како.

Пошто Ибраим-паша Бушатлија Дрекаловиће из Куча рашћера, онда они и Ком заборавише. Сад Климен-

Против сваког обичаја повинарског, „Српски Дневник“ не вели, из кога је извела црно свој извјештај. Само се из ријечи „Сада пак јављају — —“ може наслутити, да то није изворни извјештај „Српског Дневника“, но да је узет из ког другог листа. По повинарској дужности ми смо се потрудили да уђемо у траг извору, и увијели смо.

„Српски Дневник“ је превео тај извјештај из бечког листа „Correspondance de l'Est“, који је тек од лавске јесени почео излазити, но већ је изашао на глас у новинарском свијету са своје правдељности, примајући и штампавајући, као што му једна стална објава на крају сваког листа увијерава, „aussi bien les lettres officieuses es que les lettres opposantes“ (исто тако писма од владиних пријатеља, као и од опозиције).

Вјеран том свом начелу, којим се уздигао над свијем осталијем бечкијем листовима, доносио је тај француски гласник за источне догађаје и о Црној Гори, час повољне и правилне, час неповољне па и измишљене гласове, како му који дође.

Но још у том бечком листу није било такор дописа, у коме би се вријеђао и сам образ народа црногорског, као што је овај, те се снелимо и зачудисмо, како да један српски лист пише тако што у своје ступце, без никакве примједбе.

Без никакве примједбе? Камо срећа да је само то. Кад прочитамо изворни допис у „Correspondance de l'Est“, бр. 188. од 9 августа (по нов.), под насловом: „L'œuvre de pacification é bouée.“ Scutari, 28 juillet“. Ми се увјерисмо, да је уредиштво „Српског Дневника“ још придало, да је „бајрактара кастратскога“ у најжешћој ријечи, којом је срамотно Црногорце, грђом пребацило. — „а Црногорци“, читамо у „Српском Дневнику“, — „обично не држе

ни заклетву“. У оригиналу овако пише: „tand's que les Monténégrins ne se soucient guère de la parole donnée“ (а Црногорци не мисле никако на задату ријеч.) Оно, ва истину, није дијело „не мислити на задату ријеч“, али је још много грђе „не држати ни заклетве“.

По то је још и Боже помози. Речимо да се преводилац у брзини свакидашњег посла, не радећи, пребацио. Но тај преводилац, управо уредник — јер само он одговара — изоставио је из тог дописа једино мјесто, којим се арбанашки клеветник црногорског образа тјера у лаж, а то зашто није изостављено случајно, то је само могло бити навлаш.

„Српски Дневник“ овако јавља:

„Ову бесједу изговорио је Дед Пренци у најослијем изразима, што их је само он, непомирљиви душманин црногорски, изумјети могао. Сви барјактари јединодушно прихватише ове срчане ријечи и изјавише једногласно“ и т. д.

А у изворнику пише овако:

Le discours de Ded Prenci, que je me borne à esquisser, a été très violent et inspiré par la haine profonde que le bayraktar a toujours nourri contre les Monténégrins, haine qui l'aveugle au point de le rendre injuste envers les Monténégrins dont le courage est incontestable, et qui sont si admirablement disciplinés qu'on croirait souvent qu'ils n'ont ni volonté ni désir. Le prince jouit d'une autorité patriarcale et dont on n'a chez vous aucune idée.

Tous les bayraktars présents ont acclamé le discours si fier de Ded Prenci et déclarérent à l'unanimité — ...

Српски:

„Говор Деда Пренца, који ја само од прилике дописам, био је врло жесток и задохнут оном дубоком мржњом којом је бајрактар вада мрзео Црногорце, а та га је мржња тако заслијенила да је постао неправедан према Црногорцима, о којима још нико није помислио да нијесу јунаци, и који су тако дивно уређени и устројени, да би човек често помислио да немају ни

оци осим Кривоодољана немају у Кому дијела.

То је тако стајало за дуго година, док Мустај-паша Бушатлија, скадарски везир, позове сердара Перована Ђурова, са неколико кучких главара у Свадар, тражећи, да му уступе половину планине коју у Кому имају. Они се успротиве томе, али „сила не зна што је правда“ — и он пошље некаква Мусу Гугеча, који с неком комисијом пићера Дрекаловиће из свега оног Кома којег данас Клименти у руке имају. Мустај паша то је из своје користи учинио — и тај дио Кома Климентима није покљонио, него им га „под травину“ дао, да му сваке године пенашу плаћају. Ту пенашу Клименти и данас исплаћују Бушатлијским наследницима. Катун који су тамо, и данас се знаде чи је који био, а зову се: Мојан, Црна-гора, Смуди-рога, Радетински катун, Вујов катун, Врбица, Жежидо и поменути Асанац.

Те границе, и та подјела између Васојевића, Куча и Климената и данас у Кому постоји. —

Док ово пишемо и биљежимо, често пута може ти око утећи к староме Бавану — те помислиш, кад би он знао говорити, он би нам ово најљепше испричао — па не само то, него хиљадама виших и мањих догађаја који су се око њега догађали. Он би нам испричао о хиљадама оваквијех скуштина што их је видио. Он би нам знао казати, који је цар

воље ни жеље своје. Књаз ужива то-
лико патријархално поштовање, о коме
ви тамо немате ни појма“.

Ако то нијесу ријечи дописника
но додатак уредништва „Correspondance
de l'Est“ — као што се мо-
же бити учинило „Српском Дневнику“,
— у толико похвалије и поштеније
од бечког листа и — у толико жа-
лосније што се могао наћи један срп-
ски лист, који нам је мањи пријатељ
од несрпског и несловенског листа, и
тада, кад се тиче наших спорова —
с Арбанасима.

Ако је пак „Српски Дневник“
свој извјештај узјамио из каква листа
будимљанског, који је имао пуно
разлога „обрезати“ бечки оригинал,
— ми му нијесмо криви. Ко прве из обре-
заних извора, ваља да је на свашто
спреман.

Д О Н И С И.

Подгорица, 12 августа. — (Дочек
Змај Јована Јовановића.) — Као што смо
већ јавили жицом, дочекала је Подгорица
ономадне прослављеног српског pjesника
и милога госта Господарева, Змај Јовано-
вића, који је на Преображење дошао на
Цетиње.

На Плавници око 10 часова пред подне
срели су га неколико овдашњих грађана
на којима и допртали га уз кароцу све
до Подгорице, где стиге у 3 часа по подне.
Пред државном зградом, где гост имао
одејсти, сретоме га ученици и ученице
овдашњих основних школа са својим на-
ставницима. Његовине обасипаху га цви-
јећем, а једна му принесе дивни од све-
жих ружа и босиока вијенац, који бијашу
направила мала српцад својим ручицама,
своје добротвору Чика Јоки. Том прили-
ком један од ученика поздравил га добро-
дошлицом, коју заврши са „живио Чика
Јова“. Ово се од свих ђака радосно ора-
ше. Змај лијепо захваљиваше. Сназив уче-
нике мухамеданске вјере, рече, да му је
мило што их види тако здружене у школи,
са православнима, јер наука сваја и шири
љубав без обзира на вјеру.

На уласку у стан поздравиле га виши
број отмијених грађана трију вјера. Змај
се са сваким љубавно руковаше на уђе у
одређене за њега собе. Једанак и у друш-
тво са Змајем дошли су његов брат г.
Корнелије, г. Павле А. Ровински Рус, и г.
Божи Новаковић професор.

Пред вече изишао је прегледати ново
основану Миркову варош, и лијепе путеве
што кроз њу воде, где се могао увјерити
о лијепом напредувању десетогодишње
владавине Њ. Височанства са Зетом. На
против томе видно је 400 годишње знаке
турског господарства на старој Подгорици.
При прометњи свратило се у свог прија-
теља г. дра С. Симоновића оvd. окружног
љекара.

Сјутра-дан ишао је поздравити неке

био, те је под њим на Царине излазио.
(Народно предање говори да је то
био цар Душан, и по томе да је то
мјесто „Царине“ названо. Даље, кажу
да је тај цар и једне млине начинио
био на Царине, који су млини служили
народу који је љети у Ком обитавао. То
мјесто и данас се Млиштина назива.

Прије него што се скупиштина
развије, тад најпослије, лака момчад
својих ногу лако се обидују — на
онда, свак на катуњу својом. Ми смо
опет под Сумор отишли.

И треће јутро ево нас на Сумо-
ру. Данас је 21 јула — на је земан
и кући одити. Опет морамо на крет
од Превлаке изаћи, јер тудије пут низ
Ком пролази. Али на крегу од Пре-
влаке, данас није као јуче. Овдје
јутросе никог нема, нао који путник
ако је почио. Имају још само они
који ту вјечно станују. Јуче овдје
бијаше све красно окањено, па се и
сјести миљаше, а данас кад тога нема
— хајдемо напријед.

Пошто размињемо крет од Пре-
влаке, прелазимо преко Ј. ку испод
Плавнице врха, и ево нас на Бијелу
воду која из Плавнице извире. Бије-
ла вода тако се за то назива, што кад
извире она бијела изгледа. Ову воду,
као највешњу у Кому биљеже, а ја
ако смјем рећи, држим да је до да-
леко нема. Истина по свему Кому,
(осим Носирева) хладне и дивне воде
доста има. И жедан да нијесам, на
кад на Бијелој води дођем — воде би-

овдашње чиновнике, а по подне пошао је
колима на Врањичке Њиве, а одатле по-
шине, разгледати развалине старинскога
града Дукље, на обалама Зете и Мораче.
На повратку свратио је у г. бригадира
војв. Михајла Нишина Вучинића. Војвода
Михајло још на подне долазио је с Вра-
њичких Њива у Подгорицу, нарочито да
поздрави Змаја; у вече дошли су заједно
у Подгорицу.

Грађанство подгоричко, приредило је
исто вече у част Змајеву свечану вечеру,
где је позват поред сапутника г. Змаја, и
г. војв. Михајло, окруж. кап. Лазовић и
сви мјесни чиновници, и преко 40 најот-
мјенијих грађана православних, мухамеда-
наца и римокатолика. Том приликом пало
је више одушевљених здравица. Прву је
напоио г. Т. Вукотић прослављеном pjes-
нику српском. Змај захвали и са свијема
се куцаше, напу прву здравицу Њ. Висо-
чанству Господару, који му је омогућио
да дође, и да види ову лијепу српску
земљу; затим напу омладини школској као
„Чика Јова“ коме на срцу лежи њихов
напредак, препоручивши (онако како он
умије) родитељима да подижу у њега морал
а саде љубав и врлине и т. д. Напу је
здравицу лијепом слози подгоричких грађа-
на, које види да их вјера не дијели, рече
да се одушевљава, видећи их овако здру-
жене, препоручи да и у будуће уздрже се
у љубави као права браћа по народности
и језику. Још су многи напуили међу које
најзначајнија је она што је напу г. Павле
А. Ровински. У то стиге и пјевачка дру-
жина пјевајући химну Господареву. Змај
диже чашу и у особи г. војв. Михајла напу
у здравље црногорских јунака. Иза овога
пјевању се патриотске pjesме. Док стаде
пред Змајем Омер Стринић, ученик
основне школе мухамеданац, и декламава
Змајева „Анђела Српског“ језгровито и
на задовољство тако да га је Змај у чело
пољубио и обдарно га. За овим одиграо
је зецко коло из Балканске Царице уз пје-
вање и друге црногорске и српске игре.
Весеље је одушевљено трајало до поноћи
и сваком срце радосно куцаше гледајући
у чело трпезе дичног Србина, узор pjes-
ника српског и дјечијег пријатеља Змаја!

При расстанку одушевљен Змај бла-
готари лијепим говором и сваким се рукова
и опрости.

Сјутра дан (т. ј. данас) на 7 часова
из јутра кренуо је Змај пут Бара са сво-
јим сапутницима којима се придружио и г.
др С. Симоновић. Исто синоћно друштво
дошло је испратити га желећи му сретан
пут! Неколика коњаника као при доласку
испратили су га до Плавнице.

С. Лукачевић.

М. Т. Т. ШАВНИК, 12 августа —
(Здравље народа, животиња, Ђе-
тина и вријеме.) — Благодарени про-
мисли свештенијега творца, здравље је на-
родно у овом крају са свијем добро. Тако
рећи, да се у нашој околини народ нимало
не нуждава у помоћ љекарку.

Животиња се налази у добром здрав-
љу. Истина, лањска опака зима учинила је
како у свему тако и у живоме много ште-
те, једно што је живо покренало, а друго,

серије кашнице, просто те намаме да
је пити мораш. Много је студена, али
та студен њена, лијепо ти прија, и
онда ћеш одмах у торбу завирити, да
би штогод гладан заложно. Ко жели,
на шпиритозна пића заборавити, нека
дође на ову Бијелу воду, само треба
да му је торба пуна, јер Бога ми
„празна торба не даје ниђе молитве“,
а камо ли на овој висини. Кад мораш
путовати нема ти почивка — за то
хајдемо напријед.

Пошто и отоле поћемо доћи ћемо
на потоњи крај од Кома, који се зове
Курлој. На њему су четири катуна,
но ми на њих не ћемо сврати, него
проћи „са тамнијем гвоздом од Кур-
лоја“. Преко цијелог гвозда диван је
пут да свуда на коњу јахати можеш.
У сред гвозда мораш напути на ки-
љан (сномен, мрамор) Бура барјакта-
ра, којег су Клименти на бојњу вјеру
посјекали, али га Кучи у исте опанке
само јавно и јуначки осветили. „На
страну правде, вазда је побједа“, за
то и ова мученичка смрт Бура бар-
јактара, она је тако Клименте опаме-
тила, да по тада више никад не желе
са Кучима такве игре играти. Ко год
тудије мије, тај мора вијети тај спо-
мен, и сјетити се тога јунака и смрти
његове. У исто доба, мора се сјетити
и размишљати о прошлости кроз коју
је кучко племе до данас пријешло; и
узевши у обзир, кад су сва црногор-
ска племена у неслози била — онда
су се Кучи са Климентима, Хотима,

и оно што је остало, дало је народу мно-
го муке, докле га је попоравио.

По вући брави и змет су били од
велике користи по народ, јер наши тргов-
ци, извијели су неколико хиљада ефора,
те раздали народу с врху вуње, а народ
опет овај новац уложио је за жито.

За ово има народ да им благодари,
и из пуних уста рече: „Хвала им!“

Ђетина је у почетку изгледала много
боља, али ипак има по селима доста при-
снјелих жита. Још у јулу почело се жњети,
но планинска жита још нијесу приснјела.
Са сијеном се не можемо похваљати. 9 а.
м. осванула је слана. Кисне смо имали до-
ста, и она је од користи за сва зелена
жита.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 20 августа.

(Из Двора.) Јутрос рано кренуле
су свијетле Кнегињце Јелена и Ана
за Петроград. У пратњи су Г. двор-
ска Госпођица Е. Најком, Гђца Пуш-
чинова и Г. Гавро Вуковић.

У сриједу на поднебно је позват
пресвијетли Госп. прабискуп барски
О. Шимун Милиновић на објед у сви-
јетли Двор.

(Султанов дан.) Дан зацарења
Њег. Величанства Цара Абдул-Хамида
светкован је на Цетињу сјајним освје-
тљем дворца цар. отоманског послан-
ства и врта. — Чујемо да је у Под-
горици тај дан прослављен као и прије
сваке године.

(Личне вијести.) Пресвијетли Г.
прабискуп барски, О. Шимун Мили-
новић, вратио се из Рогачке бање у
своју дијецезу. Уторник је стигао на
Цетиње да се поклати Његову Висо-
чанству, а послјије објед у Двору
кренуо је преко Котора у Бар.

У четвртак вече стигли су на Це-
тиње, Њег. Св. Књаз Ђорђе А. Ка-
рађорђевић из Русије и др. Р. Мише-
тић из Дубровника.

У понедјељник је дошла из Иг-
леске Гђца Ида Николајевићева и
одејела у свог ујака, Књаз Петра.

(Змајован.) У прошли понедјељ-
ник у јутру кренуо је наш милли гост,
др. Јован Јовановић Змај на паробро-
ду лојда из Котора за Беч, пронавину
од Вира до Бара, Опиња и до ушћа
Бојане. У Бару је почио у дворцу
Тополици и прегледао своју баштину
коју му је даровао Господар. До Ко-
тора се довезао на јоту Господареву
„Сибилу“; на истом се броду возио и
крај црногорског приморја. До Беча
га прати брат му, Г. Корнелије.

Подгоричком, Пинерима, Братопожњи-
ма и Васојевићима тукли — осим што
је скадарски везир из неколико пута
на њих силом ударао — све то у
обзир узевши, човек мора зачуђен
бити, како су могли за читав дан хода
далеко од своје куће, боље рећи од
Подгорице, на крмен пушке и овај
Ком одржати. Истина „у сваку пше-
ницу и снјета имаде“ вели народна
пословица, тако и они као сиромашно
и снјешљено племе морали су и не-
года имати, јер „сиромаш човек, готов
ђаво“, опет вели народна пословица.
Но будући овдје пије мјеста, разла-
гати о историчкој прошлости кроз коју
је то племе до данас пријешло — за
то нека буде лака црна земља како
Буру тако и свима опима, који су за
крет часни и своје огњиште од Под-
горице до врх Кома високога, и то на
Тафи од Козела. Ту сједосмо и одмо-
рпемо се, јер ту се морамо са Комом
раздвојити. Окренемо се к западу,
ето видни труло којим отиче Козељ-
ска ријека у Опасаницу, која Ком од
јужне стране т. ј. из Црне Планине
дијели. Пошто Опасаница у Тару се
губи — већ тамо до Матенева Тара
га (Ком) мргира. Већ одавде, на до
врх Котича, све су тамни и густи
гвоздови све разнијех имена, и којих
није мање него свега Кома што смо
до сада обили. По њима су све
мали и виши потоци који Козељ-
ску и Опасаницу сачињавају. Са тог
мјеста тамо к истоку најљепше те

(Убијен.) Прошле недјеље убио је
један зликовац мучки подкомандира
прмничког Вука Лекића, у селу Сео-
цима. Зликовац је ухваћен и предат
суду.

ГЛУХИМА.

Једно чељаде излијечило се је
простим лијеком послјије 23 године
глухоте и зујања ушију и послаће сва-
ком бесплатно опие лијек, ко га год
буде занскао у: Nicholson, Wien
IX. Kolingasse 4.

Књижевност.

ПОТОЊИ АБЕНСЕРАЖ.

ПО ШАТОВРИЈАНУ

сјисао

Књ. Никола.

Обзваницо М. Ш. Ж.

(Свршетак.)

Малом нам се органичном погрјешком
чини, што је на стр. 87 сасвим изоста-
вљен разговор Француза Лотрека с Абен-
Аметом. Лотрек признаје Арашину племен-
штину и витештво, па му вели: „Кашпи
ли остати у нас, то молим Дон Карлоса,
да ти даде Бланку за жену; оставиш ли
Гранаду, буди увјерен, да никад не ћу ни
бесједом љубави своје растужити Бланке.
Нека те не прати у даљину негодна
мисао, да ће се Лотрек, не осјећајући
твојих врлина, користовати твојом непе-
ћом!“ И они се изгрде и изљубе, као браћа.
Ово је потребно за развој радње,
јер ће се иначе читатељ без ове мотива-
ције наћи у чуду, за што се Француз Ло-
трек на крају ни бесједом не напомиње,
премда је бјелодано, да му се лик Бланки
дубоко засјекао у срце.

Од свих недостатака, које је pjesник
навалице уприличио, чини нам се, да само
овај није на ухар pjesми, јер је краткоћа
и крјенкоћа велика врлина pjesничке обра-
бе, само треба да то не буде на штету
разумљивости и јасноћи.

Како већ рекосмо, писцу је било на-
пошљетку до саме радње, пак је за то
кратко, гдје је могао. А то ће му свако
одобрити, ко познаје економију pjesничке
обрабе, тим прије, што су се сва мјеста
— осим једнога — доиста могла изоста-
вити, а да се не поремети ни најситнија
веза у самом организму радње.

Пријевод је гладак и течан, те читају-
ћи га, не би могао ни примјетити, да је то
пријевод, кад те не би на то подејала
грађа црпена из гуђе повјести. Наш је pjes-
ник умно доиста pjesнички прерадити про-
зачни француски изворник. А да то баш
вије мајка кашаљ, разумјеће свак, ко усно-

поглед занима. Ту ти је лијепо Ве-
линоље; и оно је некада кучко
било, па га Кучи Кламентима даро-
вали што су им у помоћ против Ту-
рака на „кулу Рашиновића“ дошли би-
ли. По сред њега тече Вучји поток
који из Маглича извире, те прим-
ајући мање и мање поточиће, а код Гу-
сиња речницу Врују — са свима у
Плавско језеро увире а отоле и рије-
ка Лим постаје. Из Маглича извире и
речница Деруна, која к западу отиче,
и која се глава ријеке Таре узима.
Не далеко, на дно Вели-поља, одавде
се и Гусиње види. Даље, виде се и
доње кучке планине, Широкар, Риковац,
Коштина, Жљово, и још мањих и ма-
њих кучких њетовишта, — о којима сада
не ћемо зборити, до толико и још рећи:

По свему до сад наведеном
Ком овако се простире. Почињу-
ћи од Матенева, Дрчком ријеком
до Трешњевика. Оголе крајем Штавне
планине, по врх Коњуха, преко Перу-
ћице до Зелентина. Ово се може рећи
источно-сјеверна граница. Југо-источно
од Зелентина управ на Вјетрић више
Гусиња. Отоле опет, захваћајући на-
јело Вели-поље излази на Тафу од
Козела. Југо-западно Козељском реч-
ницом у Опасаницу, Опасаницом у Тару
валовиту — на све Таром до Дрчке
ријеке; а од толе „с богом Кома и
у Кому долине“.

Мркојевић 8 јула 1888 год.

Никола Ј. Вучинић.

реди извор с нашом прерадом. Поименце су нека мјеста пошла писцу дивно за руком. У њима се чакли сав раскошни сјај Шатобријанова слога као јутарња роса у пролетном сунцу. Њека угодна свјежина љубија ти из свега дјела. Нигдје не ћеш наћи угодности, ни афектације. Опет је пјесник волио, да му буде по који пут и рима нечиста. То је волио прежалити, него да патеже и навија језик на Прокрустову постелу „пјесничких самовоља“. Овако је пјесник подучио, што многи преводници обично не постизавају, на име његово нам је причање свагда јасно и схватљиво. Нигдје, у свој књизи не ћеш наћи мјеста, гдје не би одмах разумио, што пјесник мисли. Ова лакоћа и свјежина двије су главне врлине ове пјесничке прераде, те су узроком, да ће сваки читатељ са слашћу на дунак прочитати „Потоњег Абенсеража“ и осладити дух правом поезијом.

Преводилац је умно прихватио леутира из туђега краја, да му не опрља нимадо љепоте крилаца. Цвијет, што га је пресадно из туђега врта у наш цвијетњак, није изгубио ни сјаја ни мириса. Ако и јест нешто мало промијењен, нешто ситнији, него што је био у домовини, опет је та промјена органична. А тако и ваља. Примајући туђе елементе, треба да их органично прилагођујемо себи.

И „Абенсераж“ је доживио њеке промјене, које су биле потребне, кад се заодјеваше у пјесничко рухо нашега језика. А да се види, како је пјесник поступио, приказашемо три мјеста.

Кад се први пут суријеђу Бланка и Абен-Амет, проговори Бланка Араину овако :

— Господару, ви сте, чини ми се, управо дошли у Гранаду. Да нијесте залутали ?

— Господарице цвијећа, — одврати Абен-Амет : — што затрављујеш људско око, робинице хришћанства, најљепша од дјевица георгијских, погодила си. Да, ја сам стравца у овом граду, залутао сам међу овим палачама, па не могу ваћи свога хапа. Нек ти мухамед срце тачне и награди гостољубивост.

— Араин су на гласу са своје уздупности, осмјехне се Шинболкиња : — али нити сам ја господарица цвијећа нити робиница, па нити бих хтјела да ми пророк срце тиче. Но хајде за миом, господару, да вас одведем к вашем хапу !

Ево, како је ово мјесто преведено :

На ће слатким рећи гласом !
„Господару, Араине,
„Но прилици ти си овдје
„Скоро доша из даљине.

„Па да с' ниш изгубио
„У овоме нашем граду ?“
— Са стидом је Абен-Амет
Погледао ову младу.

„Па ће рећи : „Султанијо !
„Од цвијећа смртних чару !
„Робинице хришћанства !
„А твог дома неба дару !

„Ти угоди, ја сам стравца
„Скоро у град они доша,
„Па залутах од свог хапа,
„Не знам ништа, куд сам поша.

„Но Мухамед нек ти такне
„Срце твоје, жено млада !
„Да дух у њем гостопримства
„И врана свака влада !

— „Араин су на глас овдје
„И њихово красноречје,
„Ал цвијећа Султанија
„Ја нијесам, ка што рече.

„Ни робња, — ни бих хтјела
„Да ми пророк срце тиче ;
„Но хајд за миом, да те водим
„Твоме хапу, о путниче ! —“

Кад дођу Бланка и Араин на гробље, које је искад било маурско, започне он овако говорити :

— Бланка, овдје леже ђедови моји, кунем ти се њиховим прахом, да ћу те љубити жарко и вјерно до онога дана, док ме не позове анђео пред пријесто Алахов. Кунем ти се, да моје срце не ће никада љубити друге жене и да ћеш ми бити жена, чим синозиден истину вјере моје. Сваке ћу године долазити у то доба овамо, да видим, хоћеш ли ми бити вјерна и хоћеш ли се привољети, да се оставиш своје цркве.

— Чекаћу те, одврати Бланка кроз сузе : — сваког љета, до задњега ћу ти дана бити вјерна и одана, а вољна сам поћи за те, чим ти Бог хришћана, моћнији од твога, невјерничко срце сврати на стазу к спасењу.

Овај је дијалог овако преведен :

— „Ту ђедови моји леже,
„Кунем ти се њиховим прахом
„И образом и оружјем
„И потоњим са уздахом :

„Док ми Алах не поручи,
„Да му поћем на дивану,
„Тебе да ћу љубит, драга,
„Ка главу ми усунјану !

„И да ћеш ми бити жена,
„Пророково чим сијетно
„Обасја ти и осветља
„Твоју душу, срце младо !“

Паче Бланка на говори :
„Чекаћу те сваког љета,

„Вјерно, чисто, док ми доћеш
„С африканског топаог свјета.

„Дако у то Бог хришћана
„К спасењу ти каже путе,
„Јер без тога брачне свезе
„Међ нама су растргнуте !“

Не вије ли зар из ових мјеста задах праве поезије ? То није проста версификација. То је сјевак истинскога пјесничкога осјећања. Шатобријанова је приповијетка прошла метаморфозу, иза које је у новом, пјесничком одијелу изашла онако сјајна и чиста, како треба да буде права поезија.

Још ћемо на оглед навести дивну пјесму „Le montagnard émigré“, што во је пјева Француз Лотрек својој домовини. Ово је у изворнику бисер поезије, уједно најбоља лирска пјесма, што ју је написало перо Шатобријаново. Ево тога драгуља :

Combien j'ai douce souvenance
Du joli lieu de ma naissance!
Ma soeur, qu'ils étaient beaux, les jours
De France !
O mon pays, sois mes amours
Toujours !

Te souvient-il que notre mère,
Au foyer de notre chaumière,
Nous pressait sur son sein joyeux,
Ma chère ?
Et nos baisons, ses blonds cheveux
Tous deux.

Ma soeur, te souvient-il encore
Du château que baignait la Dore,
Et de cette tant vieille tour
Du More,
Où l'airain sonnait le retour
Du jour ?

Te souvient-il du lac tranquille
Qu'effleurait l'hirondelle agile,
Du vent qui courbait le roseau
Mobile,
Et du soleil couchant sur l'eau
Si beau ?

Oh ! qui me rendra mon Hélène,
Et ma montagne et le grand chêne ?
Leur souvenir fait tout les jours
Ma peine ;
Mon pays sera mes amours
Toujours !

Овај је краси поздрав лијепо превео прерађивач. Није се ронски држао ријечи и метра изворника, него је настојао, да нам подаде све мисли изворника и да им задахне онај огањ, којим нас загријева француски изворник.

О како се слатко сјећам
Мог дивног родног краја !
Има л' сеестро, шта љепше
И у сама ведрa раја ?!

Сјећаш ли се, како мати,
Крај огњишта кад сједаше,
Обојину при грудима
Пригрлати вагда љаше ?

Па знаш онај замак горди,
Што с' на Дори подизаше,
И кулу му, с које знопо
Сахагове избијаше ?

Сјећаш ли се и јевера,
Кога заста први кришом,
И тресах што клануху
Под вјетрова јаком силом ?

А и сунца на заходу,
Дад се спусти,
Ка у воду
Отпочине ?

А ко ће ми повратити
Моју Јелу, моје горе
И дуб стари ? Ти спомен
Рану хоће да отворе.

У мом срцу
Отлар мали,
Гдје се младој домовини
Тамјан пали !

Овако може преводити само онај, у кога доиста кључа вредо правога пјесничкога осјећања и понимања. С оваком лакоћом, с оваком вредношћу преводи само прави пјесник. Пјесничка прерада Шатобријанова „Потоњег Абенсеража“, како се по свему може разабрати, латиле су се руке вјеште томе поеду.

Пјесник је прерјевао приповијетку тројаким осмерцем у витинама од четири стиха. На крају другог и четвртога стиха има женска рима. Колико је падајући ритам незгодан за драму, толико пристаје пјесничкој приповијести, јер је трохајски метар куд и камо више еничан, него драматичан. У новије се доба истискује трохајски метар, поименце десетерац из драматске поезије. Данас ваља и највешћи брањитељи народнога десетерца признају, да је јамб згоднији за драматско казивање него трохај. Па ипак емо у новије доба добили пријевод класичне њемачке драме, писане у извору јамбом, — жалибоже у трохајском руху !

Гдје се приповијета, овамо пристаје трохај, па се и у преради „Потоњег Абенсеража“ разабра, како се може угодно и славно причати овим метром. Нама се уопће чини, да је прерађивач сретно одабрао облик стиха и витине. И женска је рима у складу с епичким тоном, особито у хрватском или српском језику, гдје поље мушких рима није одвише големо, па пјесници лако долазе у несприку, да ударе у афектацију.

Прерађивач по узору српских пјесника не пали баш одвише бојажљиво на то, да се подударају акценат ријечи и метарски ударак, као што се овамо у нас по

изгледу осталих културних народа узело настојати од почетка седамдесетих година. Ипак се готово у велики случајева наводи красан склад између акцента и метарскога облига.

Пјесник није ијекавштином, како се говори у Црној Гори. То нам је тим милије, што не можемо никако прелатити, што су наша браћа преко Саве сасвим одијемарила ијекавштину и прихватила екавштину. Тако се опет гради нова пренона, да нас раставља и у књизи, гдје бисмо могли бити једни. Кнез се Никола угледао на Петра Његуша, који је такође писао ијекавштином. Радовали бисмо се, кад би примјер кнежев понудио њеке писце српске, да ијекавштини поврате и преко Саве ово дично мјесто у књижевности, које су јој извојштили Вук и Даница.

Пјесник је придржао њеке особине црногорскога дијалекта, али их употребљава веома ријетко, најпослије, ако је баш била нужда заради метра. Језик је пишчев једар, биран и чист, те се види на свакој страници, да је пјесник рођен у крају, гдје се лијепо и чисто говори. Као тврди што-кавац познаје писац дух народнога говора, те умије сваку мисао изразити крелко и јасно, а сасвим на извору. С тога се не ће нико чудити, што се слог ове пјесничке прераде готово свагда подудара с духом нашега језика.

Још нам ваља истаћи, да пјесник веома слабо употребљава турске ријечи, које су биле њеко вријеме управо поплавиле српске умјетне пјесме. Оно мало, што их има у нашем дјелу, готово бих се усудио устврдити, да су наик дјелу, јер подају њени особит колорит грађи, у којој се причају згоде и незгоде Мухамедовца Арапина.

Наша пјесничка књижевност добила је овим дјелом витинскога кнеза свакако красну течевину. А надамо се, да то није пошљедњи књижевни плод кнежева пера ! Можда ће нам се до скоро надати згода, да се обрадујемо нову дару кнежеве виле. Дјело је веома укусно ћирилицом штампано у књажевско црногорској државној штампарији на Цетинју.

Тежак, основан 1869 год. Илустровани орган српског пољопривредног друштва. Властник и издавалац српско пољопривредно друштво, одговорни уредник Милутин М. Савић члан управног одбора, секретар министарства народне привреде. Година 19. Број 14. 15 јула 1888 године. Излази мјесечно два пут 1. и 15. сваког мјесеца. Биоград, штампано у краљ. српској државној штампарији. 1888.

Садржај : Ж. А. Ш. Путни учитељи. — И. Миливојевић, Зејтинка (крушка). — Ј. А. М., Врба. — К. Црногорац, Фабрикација или прерађивање дувана. — Јован Живковић, Сиријска свијаница. — Биљешке, Како се могу очувати краставца преко зиме. — Покривање коња у штали. — Од колике је важности чистота код свиња. — Конопљано сјеме као коњска рана. — Шпанска вина у иностранству. — Румунска вина. — Дуван и фолксера. — Гласник, Подизање шуме. Расадници шумског дрвећа. — Доноси, Из Јуне. — Крепе. — Тополе. — Бајине Ваите. — Сурдулице. — Јунковца. — Прањана. — Страгара. — Стенојевца. — Мириловца. — Коватица. — С Доњег Пека. — Брестовца. — Голубца. — Хомаља. — Азаља. — Кучева. — Заниписи сјединица, Управног одбора. — Образац, За податке о рибама. — Оглас, О мезезима — оновима. — Објавана, О претплати и о режнику † Гаје Матића.

Каврга. Слика из живота срп. народа у Славонији, у три радње. Написао Јован Грчић. У Новом Саду. Штампарија српске књижаре Браће М. Поповића. 1888. Цијена 30 новч.

Пламенови. Пјесме Радована Копутића. I. У Новом Саду. Парна штампарија М. Димитријевића. 1888.

Закаспийская желѣзная дорога ея значеніе и будущность. И. Я. Валдикъ. С. Петербургъ. Пароваја скоропечена Яблонскій и Перотъ Лештуковъ пер., № 11. 1888.

Rivista Contemporanea Luglio 1888.

Садржај : L'aquila degli Abruzzi e Niccolò dell'isola. — Margherita di Francia alla corte di Francesco I. — Giosuè Carducci e lo studio Bolognese a proposito d'una recente pubblicazione. — L'abate Gioacchino. — Relazioni di Goethe e Manzoni su documenti inediti o poco noti. — Moldavesc. — Cronaca letteraria. — Le Musée Persan de Paris. — Rassegna letteraria dei paesi jugoslavi. Sommario: Il periodo della furia e dell' assalto nella letteratura serba. — Iniziatori del movimento moderno. — Versioni di opere straniere. — Il teatro serbo. — L'opera poetica di Zmaj Jovan Jovanovič. — Suoi traduttori italiani. — La morte d'uno scienziato. M. Zar. и т. д.

Просвјета.

„Матица Српска“.

Састанак књижевног одбора 1 (13) августа 1888.

Јован Живковић у Карловцима дописом својим јавља, да је проучио на оцјену му послано дјело с натписом: „Историко-критички преглед словено-српске граматике до 1847. године“, од Ђ. Магарашевића, да је нашао да се може штампати у „Летопису“, и да је јинеац заслужно, да му се тај посао награди, пошто је доста труда уложио при израђивању тог свог дјела.

Мрема томе мишљењу прима се епо. менути чланак за „Летопис“ и писцу се одређује у име награде за тај посао 90 фор.

Одређује се у име награде 10 фор. дру Стевану Павловићу за чланак му: „Прослава педесетогодишнице Јакова Игњатовића“, а тако исто и секретару за различите саставке.

Бранко Ановић шаље свој приказ на дјело: „Пијаћа вода“, од Мите Петровића. Издаје се на преглед члану дру Илији Огњановићу.

Марко Драговић шаље за „Летопис“ и награду свој чланак с натписом: „Митрополит црногорски Петар II. у његовој преписци“.

Издаје се на оцјену Милану А. Јовановићу.

Јован Максимовић шаље за „Књиге за народ“ с рускога преведене „Приповијетке Л. Н. Толстоја“ (за народ).

Издаје се одбору за издавање „Књига за народ“ из задужбине Петра Коњевића. Изаслани одбор подноси „Правила за књижницу Матице Српске“.

Усвајају се у циљелости без измјене и подносе се књижевном одјељењу на одобрење.

Риста Ђ. Бујишић, технич. I. године у Биограду, моли за стипендију из задужбине пок. кнеза Александра Карађорђевића. Одговара му се, да споменута задужбина још није ступила у живот.

Ника Николић, питомца етненидијског закладе Нестора Димитријевића подноси асодоторију с молбом, да се остави у уживању своје етненидије још за годину дана ради полагања строгих испита.

Молба та подноси се патријарху српском с препоруком на уважење.

Прегледана су школска свједочанства питомца оних етненидијских задужбина, које стоје под управом матичином, па се тако наредило, да се распину етечајеви с роком до 21 августа (2 септембра) о. г. на једно управљено мјесто у етненидијској задужбини Петра Костића и на два управљена мјеста у етненидијској задужбини Нестора Димитријевића.

Етненидије Костићеве износе: за слушаоце основних школа 200 фор; за слушаоце ниже гимназије и богословије 250 фор; за слушаоце горње гимназије 300 ф; а за слушаоце правних, медицинских и филозофских наука 400 фор.

Етненидије Нестора Димитријевића од три су врсте: 150 фор. за слушаоце правних и вних војних наука; 200 фор. за слушаоце горње и 150 фор. за слушаоце доње гимназије.

Осим тога свршено је више предмета, који су се тичали већином питомца оних различитих етненидијских задужбина, које су повјерене руковању „Матице Српске“.

У смедерев. гробљч погребеније прије 50 година заслужни српски јавни радник Димитрије Давидовић. У нашој новој културној и политичкој историји Давидовић заузима видно мјесто. У покрету књижевном од Доситија он је обилно судјеловао и својим радовима у том погледу много допринио за јачи и свестраивији развитак наше књижевности. Он је и један од првих српских новинара. — Сарадник кнез Милошев, Давидовић има јасне заслуге и око оснивања нове српске државе. „Сав Србин“, како се Давидовић сам поносио звао, постојито је био своје знање и снагу раду око буђења српске мисли и стварања погодаба напретка.

Поштујући усмену наших првих трудбеника просвјете и слободе, смедеревска омладина намјерана прославити стоти дан рођења поч. Давидовића и том приликом оградити и истаћи мјесто где леже моћи његове у смедеревском гробљу.

Прослава ће бити 14 септем. о. г.

Смедеревска мјесеца јула 1888.

Одбор.

З Д Р А В Љ Е.

Ветеринарско-полцијски прописи против говеђе туберкулозе (сухе болести.)

Salus populi suprema lex esto

Писао: Др. А. Коџлишка.

(Наставак.)

Но из ова оваквима ведају нам тачну слику како се је болест раширила. Потребите су тачније етатистике од стране

санитетских органа, и то на основу државног закона.

Из овога само видимо да је болест штетна народној привреди, и да губитак њени пуно су већи, него ли они ма од које друге заразне болести.

На која се је начин проширила сува болест?

По данашњим знањственим истраживањима ранила се је, јер је прилеплива; а не знајући за њу, нијесу била издата потребита наређивања, да јој се на пут стане.

Прије се мишљало да је напхедство сичијава жива примало неку особиту наклоност. Но то може бити само код неких сојева, да су више ђутљиви болесном отрову.

Свакако је ђутљивост урођена или набављена.

Данас је непобитни фактум, да отров пролази од болесне материце на заетак (foetus), јер су многи нашли бацила у ембрионима сичијавих крава. (V. Johnе zur Casuistik der congenitalen Tuberkulose, Oeutsche Zeitschrift f. Thiermedizin XI. B.)

Како напхедство сичијавих говеда постаје сичијава?

Носи ли напхедство при порођају клицу болести или неку саму наклоност?

Пријезд болести путем кучице (плаценте) са материце на заетак, онаја се само кад је крв отровна, било код паразитарних болести (Anthrax, Typhus geisgens) или код болести које се супонирају да их црвљ развија (красе, сифилис.)

Код хроничне примитивне плућне туберкулозе анатомичних знакова крвног отровања.

Већи број обично сичије не пуштаје да се мисли на паразитарну инфекцију крви, јер да то докажемо, хоће се потребити услов како се отровао заетак путем паразитарног отровања кучице.

Треба узети урођено туберкулозно отровање путем кучице, и то би нам разјаснило неке случајеве болести, које се појављују изван бијеле дигерице или плуће.

Сама урођена туберкулоза не захваћа једну плућу; а фактум да је овај орган омиљено мјесто примитивних туберкулоза, доказује нам да примитивна туберкулоза није пошведина урођене инфекције путем плацентарне крви.

Изван материце могу се телад окужити на четири позната начина.

Пробављањем, дисањем, сполним органима, оздемама или навртањем.

Прва два начина окужења не дају се лако означити.

Да пробављањем бацил пролази то је стара ствар.

У пракси корисно је и важно знати, како млијеком сичијавих крава осичијају телад.

Отров пролази и ваздухом са болесне животиње.

Кад крвава кашље те избаца из губице или из ноздрва слуз, ова се прилијепи на јасле или дуварове стаје, осуши се и отресењу може опет здраво живо упити ваздухом, или ју прождријети пићом, водом.

Но свакако кратко и само једно упијање отровног ваздуха, није достатно да отрује здраву главу, треба да живо прими доста отрова у се, да би се у здравом организму развио и да покаже своју болесну дјелатност.

Spillmann i Haushalter (Compt. rend. de l'Acad. d. sc. Bauds C. V. № 7) нашли су у екскрементима (измету) и у дробу муха туберкулозних бацила. Те су се мухе налазиле у собама сичијаваца.

Дакле и мухе су извор болести јер обрљају храну својим изметима и кад пркну претворе се у прах који однесен ваздухом, проспе силајет бацила.

Сједините туберкулозних просијена могуће бити и сами спољни женски удови, те се сумња по аналогји што бива на човјеку, да се и живо нарењем трује.

Како би могли стати на пут овој погубљеној болести.

Само једним начином, кад би се увео закон за различите заразне болести*). Закон по коме би сваки власник живог приморан био јавити својој власти кад би му која глава обољела, или кад би сумњао да је сува болест, те би одијелио болесну главу од осталог здравог жива.

Проучили се боље тај закон, одмах се види да га је тешко увести.

Држава оскуђева са стручњацима, а и за самог стручњака у многим случајевима, тешко је на живој глави означити болест, јер нема знакова достатних да је упозна, ако не би опинао под кожом на вимену или на лимфатичним цијевима или на жлездама развијене туберкулозе. У многијем случајевима биће прота сумња.

* Проект тог закона биће чим буде готов поднесен високој одјеци Њ. Високогосподинара

Ако је туберкулоза на бијелој дигерици, онда је лакша дијагноза, но ако је сичија ограничена на сјерозне опне, онда је болест немогуће познати.

У пракси зна се случајева да су говеда сичијава била, а да нијесу ма ни најмањи траг болести у животу показала. Та су говеда баш најпогубљенија, јер окуже и отрују много више но друга.

Болест се даје тешко познати и е тога, што много пута нема дијагностичног момента, који нам помага при означању болести; нема начина како се је болест увела, а код другијех заразнијех болести као код куге говеђе и т. д. има га.

Кад је тешко стручњаку познати болест, колико је теже невјештоме сељанину. Тај је највише сумњати ако му говеда кашље, мрнави и добро не прежива.

Но има говеди која те знакове крију а ипак су болесна и могу остала здрава окужити. Мисли се да су здрава, али кад пркну и кад их растворио онда стоирав дознамо да су боловала.

Дакле тим законом не би се поједан дво болесног жива пријавио, тим законом била би унутртва недостатна.

Друго би било кад би се наредило отудање болесног и сумљивога жива и прегледање жива које би могло здраво окужити.

Закон би се дао увести, али би био штетан за народну привреду, јер би се по њему један дво наше стоке утвкао. Утвкло би се у неким крајевима 10—20%!

Куће се не би ископале кад би се увела штетна накнада као што одавна постоји у Швајцарској.

Накнаду би исплаћала каса која би се дала завести у сваку кантону, кад би свака кућа плаћала годишњих 40 новч. и тим не би државна каса била оптерећена. Накнада би се исплатила само ономе, на чијем би се живу познала сува болест.

Други и најбољи начин био би, кад би се увео особити закон против сухе болести. Тај би закон имао захватити ове тачке:

(Наставиће се.)

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 19 јула. — Ове недјеље имали смо тихе и средље вјетрове од I и IV. квад. мирно море и ведро небо.

Барометар држаше се између 76.7.

На улазак Бојане највише са предивом (alta mare) има дубине 5¼ нога млетачких.

Одједрише:

Траб. тур. „Шехини Бахер“, тон. 38, кап. А. Закули, за Малту, крцат.

Траб. тур. „Еленица“, тон. 22, кап. К. Мустафа, за Бар, празан.

Бар, 7 августа. — Ове недјеље имали смо тихе и умјерене вјетрове сјеверозападне, небо ведро и мирно море.

Барометар 76.6, стање температуре Р. 20.

Дојо дреше и одједрише:

Траб. тур. „Угурлије“, тон. 29, кап. А. Беџ, су б друга, крцат, из Трета, за Скадар.

Траб. при. „Аирлије“, тон. 17, кап. А. Бети, из Бојане, су 4 друга, празан.

Пар. аус. уг. „Делфино“, тон. 500, кап. Е. Лева, из Трета и Далбације, крцат, за Арбанију и Крџ.

Пароб. аус. уг. „Тритоне“, тон. 506, кап. Вилдауер, из Крџа и Арбаније, крцат, за Далмацију и Трст.

Школска Објава.

У књ. при. Гимназији на Цетињу почиње школска 188³/₉ година 1. Септембра ов. г. по старом календару.

У први разред примају се према годинама само они ученици којима није мање од 10 ни више од 15 година, а према школској сиреми само они који су с добрим уснјехом свршили четврти разред основне школе, ако уз то још издрже и пријамни испит.

За то је сваки ученик, који се жели уписати у први разред ове гимназије, дужан понјети са собом крштеницу и свједочанство из четвртога разреда.

Сви остали ученици дужни су при упису ма у који разред показати

свједочанство од прошле године. Без тога се не ће ниједан примити у школу.

Уписивање, заједно са пријамним и повторним испитима, траје 28., 29., 30. и 31. Августа ов. г. Ко се не упише у те дане, не ће доцније бити примљен у школу.

Редовна предавања почињу 2. Септембра ов. г.

Цетиње, 10. Августа 1888.

УПРАВА ГИМНАЗИЈЕ.

(2—3)

Школска Објава.

У књ. при. Богословско-Учитељској Школи на Цетињу почиње школска 188³/₉ година 1. Септембра ов. г. по старом календару.

У ову школу примају се они млађи православне вјере, који су свршили четир разреда ниже гимназије и имају из четвртог разреда свједочанство првога реда.

Уписивање траје од 25. до 31. Августа ов. г. Ко се не упише у те дане, не ће доцније бити примљен у школу.

При уписивању ма у који разред ове школе дужан је сваки ученик показати свједоубу од прошле године. Без тога се не ће ниједан примити у школу.

Редовна предавања почињу 2. Септембра ов. г.

Цетиње, 10. Августа 1888.

РЕКТОРАТ

Богословско-Учитељске Школе.

(2—3)

Н О В Е К Њ И Г Е.

У потписату књијару стигле су на пролају и ове књиге:

	срп. новч.
О српском језику	1
Које убица, са 3 слике.	50
Љубав на звездама, психолошка новела	25
Стеван Немања I. велики Жупан	10
Српске нар. пјесме уз гусле 73	90
Деоба Врлића, прип. из српског живота, св. 15. Кољевића зад.	10
„Онам’ знамо за брда она“ пјесма књ. Николе за гласовир удешена	40
Ђевојка на студенцу пјесма Бранкова за гласовир удешена	50
Црни листови, III. коло свеска 16 и 17. свака свеска по	25
Историја Црне Горе, од Миланковића у тврдом повезу	1 30
у меком повезу	65

Цетиње, 24 јула 1888.

Књијара М. Иваншевића.

ОГЛАСИ.

САМО ЗА 50 НОВЧИТА МЈЕСЕЧНО МОГУ СЕ ДОБИТИ друштва

италијанског Црвеног Крста дистрикци биљети, зајамчени Њиховим Величанствима Краљем и Краљицом краљевине Италије.

Главни добитци 100.000, 50.000, 35.000, 30.000, 20.000, 15.000 и 4.000 2.000 италијанских лира. Сваки биљет мора добити Играње је 1 фебруара, 1 маја, 1 августа и 1 новембра.

Четврто играње 1 новембра, препоручује се кунцима.

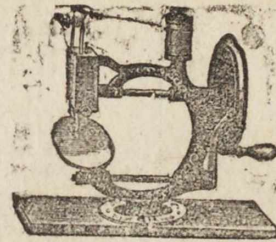
Цетиње, 1888.

Репрезентант Карло Ђиљен.

THE FLORA

12¹/₂

ФРАНКА

ИЛИ 6 ФОР.

25 Н. А. ВР.

НАЈНОВИЈА И НАЈЦЈЕЊА ИНГЛЕСКА ШИВАЋА МАШИНА

The Flora

пије све шавине, од најтањег постава до најдебљег сукна. Препоручује се особито швајама, породицама и т. д. због своје простоте, истрајности, цјеноће, брзине и познате лијене израде. Цијена је потпуно нижаће макине „FLORA“, са 6 игала, вретеном, судом за уље, све наредно за употребу:

12¹/₂ ФРАНКА ИЛИ 6 ФОР. 25 НОВ. А. ВР.

САМО ЗА 8 ФИОР. ИЛИ 16 ФРА-

нака продаје се врло лијеп патентовани ПРИБОР за трпезу, од најљепшег англо-британског сребра, а јемчи се да ће бјелина прибора трајати ДЕСЕТ ГОДИНА.

- 12 (6 ојица и 6 виљушка-шируна) од англо-британског сребра.
- 12 ојица за каву.
- 6 ножева.
- 1 ојица за јуху.
- 1 ојица за млијеко.
- 6 чашница за јаја.
- 1 направик.
- 1 цједило.
- 6 резаних приказника.
- 2 свијетљака за салон и трпезу.

48 комата.

Свијех 48 комата, што је прије костало 40 епор., само за 8 епор. или 16 франака.

Што се не би допало, прима се назад. Наручбине извршују се само кад се пошље новац, јер у Црну Гору не може се слати на ривалсу.

Адреса: Waagenhaus, „Zur Monarchie“, Wien, III. Hintere Zollamtsstrasse 9.

(6—6)